

Preek over Zondag 20 Heidelbergse Catechismus: Zonder de Geest geen band met Christus!

Voorzang: Gezang 328, 1 en 2

Votum en Groet

Zingen: Gezang 328, 3

Voorbereiding viering avondmaal

Zingen: Gezang 454, 1 en 3

Viering

Zingen: Gezang 454, 4

Schriftlezingen: Psalm 62 en Romeinen 8,8-17

Zingen: Psalm 62, 5 en 7

Verkondiging uitgaande van Zondag 20

Zingen: Gezang 318, 1.7.8.9 en 10

Dankzegging en voorbeden

Zingen: Opwekking nr. 7

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Iemand vroeg mij: Komt de derde Persoon van de Drie-eenheid er niet maar bekaaid af in ons belijden?

In heel de Catechismus is zegge en schrijve 1 vraag en antwoord gewijd aan de Heilige Geest.

Steekt dat niet heel schril af tegen de aandacht voor Jezus Christus?

Over Hem gaan de 24 vragen en antwoorden van Zondag 11 t/m 19!

Wordt de Heilige Geest in dit belijdenisgeschrift niet schromelijk ondergewaardeerd?

Trouwens, in de 12 artikelen van de apostolische geloofsbelijdenis gaat ook maar één artikel over de Geest.

Mijn reactie daarop is: vergis u niet.

Wat de Catechismus betreft: als u alle vragen en antwoorden van de Catechismus optelt, waarin de Heilige Geest genoemd wordt, dan blijken dat er 31 te zijn van de 129.

Dat is een score van 25%.

Dus óf Hij ter sprake komt.

Alleen, de Geest komt wel ter sprake op een manier, die je typerend zou kunnen noemen voor onze gereformeerde traditie.

Er wordt niet vaak aandacht besteed aan de persoon van de Heilige Geest op zichzelf.

Maar er is nauwelijks een onderwerp te noemen waarbij Hij niet in het vizier komt.

De Heilige Geest wordt in de Catechismus vooral beleden als de bron van het nieuwe leven.

Zonder de Geest is er bij niemand sprake van geloof.

Zonder de Geest krijgt niemand een band met Christus.

Dat lezen we ook als eerste punt van het ten tweede van antw. 53:

*Dat Hij ook mij gegeven is
om mij door een echt geloof
deel te doen hebben
aan Christus en al zijn weldaden.*

De Geest legt de band tussen mij en Jezus Christus!

Juist daarover lees je ook regelmatig in andere zondagen van de Catechismus.

De Geest doet ons deel hebben aan Christus en al zijn weldaden.

De Geest heiligt ons tot leden van Christus.

De Geest verenigt ons met Christus.

De Geest geeft ons deel aan zijn lichaam en bloed.

Wij vieren vandaag het avondmaal.

Hoe beleven wij het aan het avondmaal de band met Christus?

Hoe kan zijn geschiedenis van 2000 jaar geleden betekenis krijgen voor ons vandaag?

Dan vraagt de Catechismus in Zondag 28, v/a 76:

Wat wil dit zeggen: het gekruisigde lichaam van Christus eten en zijn bloed drinken?

Ten eerste

dat wij met een gelovig hart

heel het lijden en sterven van Christus aannemen

en daardoor vergeving van de zonden en het eeuwige leven verkrijgen;

In dit eerste gedeelte van antwoord speelt de Geest al een rol, ook al wordt Hij niet genoemd. Want een gelovig hart kan er alleen maar zijn als de Geest het geloof in zo'n hart heeft wakker geroepen. Maar in het tweede gedeelte wordt Hij met zoveel woorden genoemd.

Ten tweede

dat wij door de Heilige Geest,

die èn in Christus èn in ons woont,

steeds meer met zijn heilig lichaam verenigd worden.

En wel zo dat wij

- al is Christus in de hemel en wij op de aarde –

vlees van zijn vlees en been van zijn been zijn.

En ook

dat wij door die Geest

zoals de leden van een lichaam door één ziel,

eeuwig leven en geregeerd worden.

Het is Gods Geest die ons één maakt met Christus. Zodat zijn dood onze dood is en we zijn leven ons leven mogen noemen. En zijn heiligheid onze heiligheid!

Ook antw. 79 spreekt daar over.

Waarom (...) spreekt Paulus van de gemeenschap met het lichaam en bloed van Christus?

Omdat wij

door de werking van de Heilige Geest

even werkelijk deel krijgen

aan zijn echte lichaam en bloed,

als wij deze heilige tekenen

met onze mond tot zijn gedachtenis ontvangen.

Telkens draait het om de vraag: *Hoe komt de band met Christus tot stand?*

Hoe komt alles wat Hij deed – zijn lijden en sterven, zijn opstanding, zijn hemelvaart – hoe komt dat ons ten goede?

Hoe krijgen wij daar deel aan?

En steeds weer is het antwoord: *door de Heilige Geest!*

De Geest legt de band tussen mij en mijn Heer Jezus Christus.

We moeten goed begrijpen wat dit zeggen wil.

Het gaat in dit alles om het levensbelang van een persoonlijke band met Christus.

Want het is mogelijk met je verstand toe te stemmen wat de Bijbel zegt.

Het is mogelijk de hoofdwaarheden van de christelijke geloofsleer met je verstand te aanvaarden.

Dat God de wereld schiep.

Dat de mens in zonde viel.

Dat Christus kwam om de mensheid te verlossen.

Dat Hij eens zal komen om de geschiedenis tot een goed einde te brengen.

Het is mogelijk dat je dat allemaal als vaststaande feiten accepteert.
Het is mogelijk gedoopt te zijn en avondmaal te vieren.

Terwijl je er toch buiten staat.
Omdat je geen persoonlijke relatie met Christus hebt.
En zonder die relatie is er van het nieuwe leven, het ware leven geen sprake.

In de kerken van de Reformatie hebben we veel te danken aan Johannes Calvijn.
Naast Maarten Luther is hij de grote Reformator uit de 16^e eeuw.
En Calvijn is wel eens de theoloog van de Heilige Geest genoemd.
In zijn meest beroemde boek, de Institutie (het onderwijs in het christelijk geloof), heeft hij daar heel indringend over geschreven.
Hij zegt ergens:

Al wat Christus tot zaligheid van het menselijk geslacht geleden en gedaan heeft, is voor ons nutloos en van geen gewicht, zolang Christus buiten ons is en wij van Hem gescheiden zijn.

Christus, zo verklaart hij ergens anders, kan pas als Verlosser functioneren wanneer mensen Hem aandoen.
Of, met een andere vergelijking, als we als takken op Hem geënt zijn.
We moeten met Hem één worden wil zijn verzoening ons leven raken.

En hoe komt die eenheid, die gemeenschap, die persoonlijke relatie met Christus tot stand?
Dan antwoordt Calvijn:

Hierop komt de hoofdzaak neer dat de Heilige Geest de band is, waardoor Christus zich kracht-dadig aan ons verbindt.

Ja, Calvijn durft zelfs ergens te zeggen:

... dat Christus in zekere zin werkeloos terneerligt, totdat onze harten gericht zijn op de Geest; want vóórdien aanschouwen wij Christus slechts onverschillig buiten ons en daarom ver van ons.

Zonder de Geest is er van een nieuw en christelijk leven geen sprake.
Het werk van de Geest is voor Calvijn zo belangrijk, dat hij zelfs kan zeggen:

Zonder de uitstorting van de Geest zou het zenden van de Zoon zonder resultaat gebleven zijn.

Paulus zegt in Rom. 8,9:

Indien iemand de Geest van Christus niet heeft, die behoort Hem niet toe.

Die is niet van Hem.

Gemeenschap met Christus is onbestaanbaar zonder het hebben van de Heilige Geest.
Christelijk geloof is onbestaanbaar zonder een persoonlijke band met Christus.
Ik herhaal: het christelijk geloof is meer dan alleen dat je gedoopt bent.
Meer dan trouw naar de kerk gaan.
Meer dan regelmatig avondmaal vieren en een aantal leefregels opvolgen.

Want christelijk geloof staat of valt met een levende relatie met Jezus, de Heer, die voor ons is gekruisigd en opgestaan.

Ooit in je leven moet je het gezegd hebben tot Christus: *Neem mijn leven, laat het toegewijd zijn aan uw eer.*
En die toewijding moet telkens herhaald.

We lopen ieder het gevaar dat ons geloof wordt misvormd, zodat Christus buiten ons leven en ver van ons blijft staan.

Hoe gauw valt het niet buiten onze leefwereld, dat Christus in liefde zijn leven voor ons overhad en overwin-

nend voor ons opstond?

Hoe sterk leeft het voor ons dat Hij ons regeert en ons leven leidt in alle dingen?

Kunt u over die leiding spreken?

Niet in theorie, maar concreet vanuit de praktijk van uw leven?

Kunt u spreken van nederlagen in de strijd met uw zonden zonder Hem en van overwinningen met Hem?

Ontaardt ons gesprek op de bijbelkring niet heel gemakkelijk in een afstandelijk spreken óver Christus i.p.v. dat we spreken vanuit de band met Christus?

En hebben we er vaak niet grote moeite mee om zelfs in het gesprek met onze echtgenoten of onze kinderen of onze meest intieme vrienden heel ongedwongen van onze liefde voor Christus en van ons vertrouwen op Hem te getuigen?

En ons gebed – dat is het kenmerk van een persoonlijke gemeenschap.

In ons gebed wenden we ons immers rechtstreeks tot God.

Maar staan we juist in ons gebed niet bloot aan het gevaar dat de levende omgang met de Heer stolt tot een aantal formules en clichés, die we routinematig uitspreken?

Zonder de Geest geen nieuw leven.

Zonder de Geest kan van een band met Christus geen sprake zijn.

Maar hoe werkt dat dan?

Hoé verbindt de Geest ons dan met Christus?

Sommige christenen zeggen dat je wachten moet op een bijzondere ervaring.

Op een overweldigend gevoel van innerlijke zekerheid dat Christus inderdaad ook voor jou gestorven is.

Anderen kijken, zoals ik vorige week al zei, uit naar een persoonlijke doop met de Geest.

Een intense belevenis, die hen in extase brengt en hen in tongen doet spreken.

Net als op Pinksteren.

En dat is dan voor hen het teken dat de Geest het nieuwe leven in hen tot stand bracht.

Maar de Catechismus wijst ons een andere weg.

De weg van het geloof.

Het geloof – dat is het middel waardoor de Geest ons brengt in de zegenende nabijheid van Christus.

Om een band te krijgen en te houden met de Heiland, moeten we niet inkeren tot onszelf.

Moeten we niet zoeken naar kenmerken van een vernieuwd leven.

Maar we moeten gehoorzaam ingaan op de roepstem van het evangelie.

De Heilige Geest brengt de mens onder beslag van de opgestane Heer door ons hart te openen voor de proclamatie van Christus' overwinning.

De Geest komt altijd samen met het Woord.

Dat is in de gereformeerde traditie een onafscheidelijk duo:

WOORD EN GEEST.

En geloven is je openstellen voor dat Woord.

Geloven is de belofte van dat Woord vol vertrouwen aanvaarden.

Je hoeft niet tot St. Juttemis blijven wachten op ervaringen en emoties voordat je zeggen mag: *Christus is voor mij gestorven.*

Het gevaar is trouwens groot, dat als je een bepaalde ervaring hebt gehad je je later toch weer angstig afvraagt: *Heb ik me niets verbeeld?*

Was die ervaring wel echt?

Nee, ons geloof rust niet op onze ervaringen, hoe intens ook.

Maar de Geest fundeert ons geloof op de gegeven belofte.

De belofte, die niemand bij voorbaat uitsluit van het heil.

De Geest komt tot ons met het Woord.

Daar staat het zwart op wit: dat Christus voor ons is gestorven.

Dat zo de weg naar God is vrij gemaakt.

Dat we acceptabel zijn in de ogen van de heilige God.

En dat niets ons kan scheiden van zijn liefde die Hij ons bewees in Christus.

En dat Hij ons gebruiken wil en gebruiken kan in zijn dienst.

